

STENOGRAFSKE BELEŠKE
NARODNE SKUPŠTINE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 4

BEOGRAD 1935 GODINE

KNJIGA I

I REDOVNI SASTANAK

NARODNE SKUPŠTINE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 4 JULA 1935 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVAO

Pretsednik

STEVAN ĆIRIĆ

Sekretar

MILAN BADŽAK

Prisutni g. g. Ministri: Predsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova **dr. Milan M. Stojadinović**, Ministar unutrašnjih poslova **dr. Anton Korošec**, Ministar vojske i mornarice, počasni adutant Nj. V. Kralja, armijski general **Petar R. Živković**, Ministar saobraćaja **dr. Mehmed Spaho**, Ministar bez portfelja **dr. Šefkija Behmen**, Ministar poljoprivrede **Svetozar Stanković**, Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja **Nikola Preka**, Ministar trgovine i industrije **dr. Milan Vrbanić**, Ministar pravde **dr. Ljudevit Auer**, Ministar fizičkog vaspitanja naroda **Mirko Komnenović**, Ministar šuma i rudnika **Ignjat Stefanović**, Ministar bez portfelja **Đura Janković**, Ministar prosvete **Dobrivoje Stošović**, Ministar finansija **Dušan Letića**, Ministar građevina **Miloš Bobić**.

POČETAK U 10.15 ČASOVA

S A D R Ź A J:

- Pre dnevnog reda:** 1 — Čitanje i usvajanje zapisnika VII prethodnog sastanka;
2 — Saopštenje Ukaza Kraljevskih Namesnika o ostavci Kraljevske vlade g. Bogoljuba Jevtića i o obrazovanju nove Kraljevske vlade g. dr. Milana Stojadinovića;
3 — Saopštenje o ostavkama narodnih poslanika: Velimira Popovića na poslanički mandat za grad Sarajevo; dr. Budislava Grgura Anđelinovića na poslanički mandat za Srez splitski; Čedomira Zaharića na poslanički mandat za Srez užički; Ivana Mohorića na poslanički mandat za grad Ljubljano; dr. Draga Marušića na poslaničke mandate za Srezove ljubljanski i logatički;
4 — Saopštenje o povlačenju ostavke narodnog poslanika Petra Stojisavljevića, koju je podneo bio na svoj poslanički mandat za Srez sinjski;
5 — Saopštenje i usvajanje izveštaja Verifikacionog odbora

br. 27 od 21 juna 1935 godine o dolasku za narodnog poslanika Bogdana J. Milinčića na mesto poč. dr. Dobrivoja Ger. Popovića

6 — Saopštenje i usvajanje izveštaja Verifikacionog odbora br. 28 od 21 juna 1935 godine o dolasku novih poslanika na mesto onih, koji su podneli ostavke na svoje poslaničke mandate, a izabrani su na više mesta;

7 — Saopštenje izveštaja Verifikacionog odbora br. 40 od 3 jula 1935 godine o verifikaciji mandata onih narodnih poslanika koji su naknadno podneli Narodnoj skupštini na verifikaciju svoja poslanička punomoćija.

Dnevni red: Otvaranje sednica Narodne skupštine Ukazom Kraljevskih Namesnika i čitanje Deklaracije Kraljevske vlade.

Govornici: Predsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova dr. Milan M. Stojadinović.

Pretsednik Stevan Ćirić: Otvaram I redovni sastanak Narodne skupštine. Molim gospodina sekretara da pročita zapisnik VII prethodnog sastanka.

Sekretar Milan Badžak pročita zapisnik VII prethodnog sastanka.

Pretsednik Stevan Ćirić: Da li ima ko da učini

kakvu primedbu na pročitani zapisnik? (Nema). Konstatujem da nema nikakve primedbe na pročitani zapisnik i da je zapisnik primljen.

Izvolite čuti saopštenje Ukaza Kraljevskih Namesnika o ostavci i o obrazovanju nove Kraljevske Vlade.

Sekretar Milan Badžak (čita):

U IME
NJEGOVOG VELIČANSTVA
PETRA II

po milosti Božijoj i volji narodnoj
Kralja Jugoslavije

KRALJEVSKI NAMESNICI

Uvažavajući ostavku koju su podneli:

Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova **Jevtić D. Bogoljub**,
Ministar vojske i mornarice, počasni adutant NJ. V. Kralja, armijski deneral **Živković R. Petar**,
Ministar finansija **dr. Stojadinović Milan**,
Ministar pravde **dr. Kojić S. Dragutin**,
Ministar šuma i rudnika **dr. Popović Svetislav**,
Ministar unutrašnjih poslova **Popović M. Velimir**,
Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja **dr. Hasanbegović Avdo**,
Ministar prosvete **dr. Marušić Drago**,
Ministar trgovine i industrije **dr. Vrbanić Milan**,
Ministar saobraćaja **Vujić Dimitrije**,
Ministar građevina, **dr. Kožul Marko**,
Ministar fizičkog vaspitanja naroda **dr. Auer Ljudevit**, i
Ministar poljoprivrede **dr. Janković Dragutin**,

Razrešavaju ih od dužnosti i stavljaju na raspoloženje, a

P O S T A V L J A J U :

Za Predsednika Ministarskog saveta i Ministra inostranih poslova **dr. Stojadinovića M. Milana**, Ministra na raspoloženju i senatora,
Za Ministra unutrašnjih poslova **dr. Korošeca Antona**, Ministra u penziji,
kovića R. Petra, Ministra na raspoloženju,
Za Ministra saobraćaja **dr. Spahu Mehmeda**, Ministra u penziji,
Za Ministra bez portfelja **dr. Behmena Šefkiju**, Ministra u penziji,
Za Ministra poljoprivrede **Stankovića Svetozara**, Ministra u penziji i narodnog poslanika,
Za Ministra socijalne politike i narodnog zdravlja **Preku Nikolu**, Ministra u penziji i narodnog poslanika,
Za Ministra trgovine i industrije **dr. Vrbanića Milana**, Ministra na raspoloženju i senatora,
Za Ministra pravde **dr. Auera Ljudevita**, Ministra na raspoloženju i narodnog poslanika,
Za Ministra fizičkog vaspitanja naroda **Komnenovića Mirka**, narodnog poslanika,
Za Ministra šuma i rudnika **Stefanovića Ignjata**, narodnog poslanika,
Za Ministra bez portfelja **Jankovića Đuru**, bivšeg narodnog poslanika,
Za Ministra prosvete **Stošovića Dobrivoja**, narodnog poslanika;
Za Ministra finansija **Leticu Dušana**, pomoćnika Ministra finansija, i
Za Ministra građevina **Bobića Miloša**, inženjera.

Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova neka izvrši ovaj Ukaz.

24 juna 1935 godine
u Beogradu.

Pretsednik Ministarskog saveta i
Ministar inostranih poslova,
Dr. M. M. Stojadinović, s. r.

PAVLE, s. r.
Dr. R. STANKOVIĆ, s. r.
Dr. I. PEROVIĆ, s. r.

(Čitanje Ukaza saslušali su narodni poslanici stojeći i propratili jednodušnim i burnim poklicima: Živeo Kralj Petar II!)

Prešednik Stevan Ćirić: Izvolite čuti ostavke g. g. poslanika.

Sekretar Milan Badžak (saopštava): g. Velimir Popović, narodni poslanik, podnosi ostavku na svoj poslanički mandat za grad Sarajevo; g. dr. Budislav Grgur Anđelinović, narodni poslanik, podnosi ostavku na svoj poslanički mandat za Srez splitski; g. Ćedomir Zaharić, narodni poslanik, podnosi ostavku na svoj poslanički mandat za Srez užički; g. Ivan Mohorić, narodni poslanik, podnosi ostavku na svoj poslanički mandat za grad Ljubljanu; g. dr. Drago Marušić, narodni poslanik, podnosi ostavke na svoje poslaničke mandate za Srezove ljubljanski i logatečki.

G. Petar Stojisavljević, narodni poslanik, izveštava Narodnu skupštinu da povlači ostavku, koju je podneo na svoj poslanički mandat za Srez sinjski.

Prešednik Stevan Ćirić: Sve pročitane ostavke kao i pretstavka g. Stojisavljevića biće upućene Verifikacionom odboru.

Izvolite čuti odborske izveštaje.

Sekretar Milan Badžak (saopštava): Verifikacioni odbor podnosi Skupštini na rešenje svoj izveštaj br. 27 od 21 juna 1935 godine o dolasku Bogdana J. Milinčića za narodnog poslanika na mesto poživšeg dr. Dobrivoja Ger. Popovića. Taj izveštaj glasi:

NARODNOJ SKUPŠTINI

Kraljevine Jugoslavije

Beograd

Verifikacioni odbor Narodne skupštine primio je preko Prešedništva Narodne skupštine izveštaj o smrti narodnog poslanika dr. Dobrivoja Ger. Popovića, izabranog u Srezu župskom, Banovine moravske.

Pošto je pregledao izborna akta i kandidatske liste Odbor je utvrdio: Da je zamenik dr. Dobrivoja Ger. Popovića na zemaljskoj kandidatskoj listi Bogoljuba Jevtića g. Bogdan J. Milinčić, opštinski delovođa iz Tubla, pa mu je čast predložiti Narodnoj skupštini, da izvoli oglasiti i pozvati za narodnog poslanika g. Bogdana J. Milinčića, opštinskog delovođu iz Tubla, na mesto poživšeg dr. Dobrivoja Ger. Popovića.

Odboru je čast umoliti Narodnu skupštinu da ovaj njegov izveštaj izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je g. dr. Todor Lazarević.

Sekretar,
Dr. Jančić, s. r.

Prešednik
Verifikacionog odbora,
Dragiša J. Cvetković, s. r.

Članovi:

Ilija Mihajlović, s. r.
Stevan Simić, s. r.
Dr. Baričević, s. r.
Dr. Lazarević, s. r.
Milan Mravlje, s. r.
Dr. Ljutica Dimitrijević, s. r.
B. M. Đurić, s. r.
Dr. Srpko Vukanović, s. r.

Prešednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština pročitati izveštaj? (Prima.) Objavljujem da je ovaj izveštaj Verifikacionog odbora primljen.

Izvolite čuti drugi izveštaj Verifikacionog odbora.

Sekretar Milan Badžak: Verifikacioni odbor podnosi Skupštini na rešenje svoj izveštaj br. 28 od 21 juna 1935 godine o dolasku novih poslanika na mesto onih koji su podneli ostavke. Taj izveštaj glasi:

NARODNOJ SKUPŠTINI

Kraljevine Jugoslavije

Beograd

Verifikacioni odbor Narodne skupštine primio je preko Prešedništva Narodne skupštine ostavke na poslaničke mandate i to: Stevana Ćirića, Ministra prosvete za srez Staropazovački; Dr. Svetislava Popovića, Ministra šuma i rudnika za područje Beograd, Zemun i Pančevo; Dragiša J. Cvetkovića, narodnog poslanika za Srez niški; Dr. Dragutina Kojića, Ministra pravde za grad Skoplje; Dr. Marka Kožula, Ministra građevina za srez Biograd n/m i Dr. Milana Vrbanića, Ministra trgovine i industrije za grad Zagreb.

Pošto je pregledao izborna akta i kandidatske liste Odbor je utvrdio:
 da je zamenik Stevana Ćirića za srez Staro-pazovački na zemaljskoj kandidatskoj listi Bogoljuba Jevtića g. dr. Milan Sekulić, javni beležnik iz Novog Sada;
 da je zamenik dr. Svetislava Popovića za područje Beograd, Zemun i Pančevo na zemaljskoj kandidatskoj listi Bogoljuba Jevtića g. Branko Paunović, prota iz Zemuna;
 da je zamenik Dragiše J. Cvetkovića za Srez niški na zemaljskoj kandidatskoj listi Bogoljuba Jevtića g. Živko J. Nikolić, zemljoradnik iz Gor. Matijevca;
 da je zamenik dr. Dragutina Kojića za grad Skoplje na zemaljskoj kandidatskoj listi Bogoljuba Jevtića g. Spira Hadži-Ristić, bivši senator i industrijalac iz Skoplja;
 da je zamenik dr. Marka Kožula za Srez Biograd n/m na zemaljskoj kandidatskoj listi Bogoljuba Jevtića g. Krsto Predovan, težak iz Nina;
 da je zamenik dr. Milana Vrbanića za grad Zagreb na zemaljskoj kandidatskoj listi Bogoljuba Jevtića g. Franjo Horvat, inženjer iz Zagreba.
 Odboru je čast predložiti Narodnoj skupštini da izvoli oglasiti i pozvati za narodne poslanike g. g. dr. Milana Sekulića za Srez staro-pazovački; Branka Paunovića za područje Beograd, Zemun i Pančevo; Živka J. Nikolića za Srez niški; Spiru Hadži-Ristića za grad Skoplje; Krstu Predovana za Srez Biograd n/m i Franju Horvata za grad Zagreb.

Odboru je čast umoliti Narodnu skupštinu da ovaj njegov izveštaj izvoli usvojiti.
 Za izvestioca određen je g. dr. Vjekoslav Miletić.

Sekretar,
 Dr. Jančić s. r.

Pretsednik
 Verifikacionog odbora,
 Dragiša J. Cvetković, s. r.

Članovi :

Bor. M. Đurić, s. r. I. P. Mihajlović, s. r. N. Zuber, s. r. Dr. Ljutica Dimitrijević, s. r. Dr. Todor Lazarević, s. r. Ugrin Joksimović, s. r. i St. Simić, s. r.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština pročitani izveštaj? (Prima.) Objavljujem da je ovaj izveštaj Verifikacionog odbora primljen.

Izvolite čuti još jedan izveštaj Verifikacionog odbora.

Sekretar Milan Badžak (saopštava): Berifikacioni odbor podnosi Skupštini na rešenje svoj izveštaj br. 40 od 3. jula 1935 godine o verifikaciji mandata onih narodnih poslanika koji su naknadno podneli Narodnoj skupštini svoja poslanička punomoćija.

Pretsednik Stevan Ćirić: Ovaj je izveštaj štampan

i razdeljen g. g. narodnim poslanicima i staviće se na dnevni red kada to Narodna skupština odluči.

Prelazimo na dnevni red. Na dnevnom je redu otvaranje sednica Narodne skupštine Ukazom Kraljevskih Namesnika.

Ima reč *Pretsednik Ministarskog saveta g. dr. Milan Stojadinović*, da pročita Ukaz o otvaranju sednica Narodne skupštine.

Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova dr. Milan Stojadinović (čita):

U ime

NJEGOVOG VELIČANSTVA

PETRA II

po milosti Božjoj i volji narodnoj

Kralja Jugoslavije

Kraljevski Namesnici

Na predlog *Pretsednika Ministarskog saveta i Ministra inostranih poslova* a na osnovu čl. 32 Ustava i po saslušanju *Ministarskog saveta*, rešili su i rešavaju:

Da se sednice Narodne skupštine sazvane u vanredan saziv 3. juna 1935 godine otvore 4. jula 1935 godine čitanjem ovog Ukaza.

Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova neka izvrši ovaj Ukaz.

30. juna 1935 godine
 u Beogradu

*Pretsednik Ministarskog saveta i
 Ministar inostranih poslova,
 Dr. M. M. Stojadinović, s. r.*

PAVLE, s. r.

Dr. R. STANKOVIĆ, s. r.

Dr. I. PEROVIĆ, s. r.

Prešednik Ministarskog saveta
i Ministar inostranih poslova
Dr. M. M. Stojadinović, s. r.

Ministar unutrašnjih poslova,
Dr. A. Korošec, s. r.

Ministar vojske i mornarice, počasni adjutant

Nj. V. Kralja, armiski đeneral
Pet. R. Živković, s. r.

Ministar saobraćaja,
Dr. M. Spaho, s. r.

Ministar bez portfelja,
Dr. Š. Behmen, s. r.

Ministar poljoprivrede,
Sv. Stanković, s. r.

Ministar socijalne politike
i narodnog zdravlja
Nikola Preka, s. r.

Ministar trgovine i industrije,
Dr. M. Vrbanić, s. r.

Ministar pravde,
Dr. Ljudevit Auer, s. r.

Ministar fizičkog vaspitanja naroda,
Mirko M. Komnenović, s. r.

Ministar šuma i rudnika,
Ignjat Stefanović, s. r.

Ministar bez portfelja,
Đ. Janković, s. r.

Ministar prosvete,
Dobr. Stošović, s. r.

Ministar finansija
D. Letica, s. r.

Ministar građevina,
Miloš Bobić, s. r.

(Čitanje Ukaza saslušali su narodni poslanici stojeći i propratili jednodušnim i burnim poklicima:

Živeo Kralj Petar II!)

Prešednik Stevan Ćirić: Prešednik Ministarskog Saveta g. dr. Milan Stojadinović javio se za reč. Molim da ga saslušate.

Prešednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova dr. Milan M. Stojadinović: Gospodo narodni poslanici! Obrazovana putem visokog poverenja Kraljevskog Namesništva, Vlada, kojoj imam čast da prešedavam, smatra za dužnost da pred Narodno Prešavništvo izade sa sledećom deklaracijom:

Spoljna politika Kraljevine Jugoslavije utvrđena je već ranije: ugovorima o miru, ugovorima o savezima i prijateljstvima, utvrđena je postajanjem Male Antante i Četvornog Balkanskog sporazuma, utvrđena je tradicionalnim vezama jednog dubokog prijateljstva prema Francuskoj, (Burno pljeskanje i uzvici: Živela Francuska!) utvrđena je i najzad i samim našim geografskim položajem i našom narodnom istorijom. Osnovica te politike toliko je snažna i duboka, ona toliko odgovara životnim interesima Kraljevine Jugoslavije, da nju smatramo kao nepromenljivu direktivu za svoj budući rad. Ostajući verna dosadašnjem pravcu naše spoljne politike, Kraljevska vlada će se truditi da postojeća prijateljstva održava i pojačava, ali će u isto vreme sa zadovoljstvom saradivati sa svima drugim silama, čiji bi o-

snovni ideal bio onaj, koji je i nama najdraži, a na ime: ideal učvršćenja i organizovanja Evropskog mira.

Iskreno i duboko odana idealu mira među narodima, Kraljevska Vlada ipak ne može da zatvori oči prečinjenicom jedne nove utakmice za oružanjem. U nemogućnosti da sami nešto u tome pitanju učinimo, mi ćemo pomagati sve napore u cilju redukcije i ograničenja naoružanja, ali dokle god se u tome pravcu ne postignu kakvi pozitivni i trajni rezultati, mi ne smemo prenebregnuti najozbiljnije staranje za našu oružanu silu. Radi odbrane zemlje nisu skupe nikakve materijalne žrtve. (Tako je! - Opšte burno pljeskanje.) Vojska i mornarica - (Živela vojska! Burno i dugotrajno pljeskanje.) - od uvek su bile naša snaga i naš ponos. Tako ima da bude i danas, i u buduće. (Tako je! - Opšte burno odobravanje.)

Osnovni pravac unutrašnje politike dat nam je osnovnim zakonom zemaljskim, Ustavom od 1931 godine. Kraljevska Vlada je verna svima načelima toga Ustava, ističući naročito princip državnog i narodnog jedinstva. (Opšte, burno i dugotrajno pljeskanje.) Bićemo odlučni ne samo u naglašavanju, nego i u stvarnom sprovođenju zakonitosti, kao i u punoj primeni i poštovanju načela jednakosti i ravnopravnosti sviju građana. (Burno

jednodušno odobravanje.) Mi ćemo se truditi, da u toku daljeg svog rada pojedine zakone, a naročito one političke prirode, prilagodimo težnjama i željama narodnim. Ovo važi osobito za široke narodne samouprave, (Povici: Tako je!... za izborni zakon, za zakon o štampi, zborovima i udruženjima. Kraljevska Vlada želi, da na ovaj način omogući istinsko učešće najširim slojevima naroda u upravi državnoj, banovinskoj ili opštinskoj. (Burno pljeskanje)

U ekonomskoj i finansijskoj politici nastaviće se poslednjih meseci novo započeti pravac: naročito staranje o zemljoradniku, ravnoteža u državnom budžetu, čuvanje vrednosti narodnog novca, poreske olakšice za sve slojeve naroda, ožvljenje celokupne privredne radinosti u zemlji. Pored ovih ekonomsko — finansijskih problema, koje smatra kao najvažnije i čije se rešenje ističe na jedno od prvih mesta, Kraljevska Vlada će posvetiti svoju pažnju i svima drugim pitanjima iz oblasti socialnog, duhovnog i prosvetnog života narodnog. Želja je Kraljevske Vlade, da se na svima stranama i u svima pravcima oseti jedno novo, zdravo sveže strujenje životne snage države i naroda.

Amanet, koji je ostavio pok. Viteški Kralj Aleksandar I Ujedinitelj, (Svi narodni poslanici ustaju i jednodušno kliču: Slava mu!) - da čuvamo Jugoslaviju, (Jednodušni povici: Čuvaćemo je!) - veliki je Amanet, ali taj Amanet nije ostavljen na čuvanje jednoj ličnosti ili jednoj Vladi ili jednoj političkoj grupi - (Tako je! - Burno pljeskanje.) Taj Amanet ostavljen je celom jugoslovenskom narodu. (Tako je! Tako je!) - Opšte burno pljeskanje.) Svi i svaki od nas, pojedinačno i zajedno,

svi mi imamo svetu dužnost, da taj Amanet čuvamo i očuvamo.

Kraljevska Vlada, koja ima čast da se danas predstavi Narodnom Predstavništvu smatra, da će taj sveti Amanet najbolje očuvati, ako bude išla putem smirivanja i stišavanja političkih zaoštrenosti, putem prikupljanja i koncentracije svih konstruktivnih snaga narodnih, putem proširenja baze na kojoj počiva autoritet države. (Burno pljeskanje.)

Na ovaj način Kraljevska Vlada veruje, da će najbolje opravdati visoko poverenje Kraljevskog Namesništva a da će u isto vreme za svoj pretstojeći rad sa Narodnim Predstavništvom, sa napred izloženim programom naći i kod njega svu potrebnu potporu. (Burno i dugotrajno pljeskanje i povici: Živeo!)

Predsednik Stevan Ćirić: Pošto je dnevni red ove sednice iscrpen, slobodan sam da predložim za iduću sednicu ovaj dnevni red:

1) Pretres izveštaja Verifikacionog odbora od 3 jula 1935 godine o verifikaciji mandata narodnih poslanika koji su naknadno podneli Skupštini na verificiranje svoja poslanička punomoćija;

2) Izbor Administrativnog odbora;

3) Izbor Imunitetnog odbora;

4) Izbor Odbora za molbe i žalbe

5) Izbor Finansijskog odbora.

Prima li Narodna skupština ovaj predloženi dnevni red? (Prima.) Odjavljujem da je predloženi dnevni red primljen. Iduću sednicu zakazujem za subotu, 6 jula, u 10 časova pre podne.

Ovu sednicu zaključujem.

Sednica je zaključena u 10.30 časova.